

III

(Vorbereidende handelingen)

COMITÉ VAN DE REGIO'S

153e CVDR-ZITTING, 8.2.2023-9.2.2023

Advies van het Europees Comité van de Regio's over de regionale aanpassingsstrategieën om een koolstofarme landbouw tot stand te brengen

(2023/C 157/09)

Referentiedocument: Voorstel voor een verordening van het Europees Parlement en de Raad tot vaststelling van een certificeringskader van de Unie voor koolstofverwijderingen (SEC(2022) 423 final) — (SWD(2022) 377 final) — (SWD(2022) 378 final)
COM(2022) 672 final — 2022/0394(COD)

BELEIDSAANBEVELINGEN

HET EUROPEES COMITÉ VAN DE REGIO'S,

Algemene opmerkingen

1. herinnert eraan dat de mondiale klimaatnoodtoestand ons ertoe verplicht om uiterlijk in 2050 de collectieve Europese doelstelling van klimaatneutraliteit te bereiken, en dat we tegelijk moeten proberen om de negatieve economische en sociale gevolgen van de transitie voor Europese regio's, burgers en bedrijven tot een minimum te beperken.
2. De landbouw, die verantwoordelijk is voor 13 % van de broeikasgasemissies in de EU, kan daar een belangrijke bijdrage toe leveren, ook door gebruik te maken van werkwijzen voor het vastleggen van koolstof uit de atmosfeer via fotosynthese, biomassa, het opslaan van koolstof in de bodem en een aanzienlijke vermindering van de uitstoot.
3. Zoals vermeld in zijn advies over de herziening van de LULUCF-verordening ⁽¹⁾ staat het CvdR achter het voorstel van de Europese Commissie om de doelstelling van nettoverwijdering in de landsector tegen 2030 te verhogen tot 310 miljoen ton CO₂-equivalent.
4. Het CvdR herinnert eraan dat de Europese landbouw tot taak heeft de voedselvoorziening en de voedselzekerheid van de Europese bevolking veilig te stellen.
5. Naast conjuncturele geopolitieke crises zoals de oorlog in Oekraïne brengen ook de gevolgen van de klimaatverandering en de ineenstorting van de biodiversiteit de voedselzekerheid en de voedselvoorziening in Europa en de wereld structureel in het gedrang.
6. Extreme weersomstandigheden zoals onder meer droogte, branden en overstromingen komen steeds vaker voor, richten steeds meer schade aan en vergroten zo de kwetsbaarheid van de Europese land- en bosbouwsector.

⁽¹⁾ Advies van het Europees Comité van de Regio's over de herziening van de LULUCF-verordening en de verordening inzake de verdeling van de inspanningen (PB C 301 van 5.8.2022, blz. 221)

7. Een verschuiving naar duurzamere Europese voedselsystemen, die gebaseerd zijn op werkwijzen uit de agro-ecologie en de circulaire economie, is onmisbaar als we de in de “van boer tot bord”-strategie en de Europese Green Deal aangegeven Europese doelstellingen op het gebied van klimaat, voedselzekerheid, bescherming van de biodiversiteit, vermindering van het gebruik van meststoffen en bestrijdingsmiddelen, ingevoerde ontbossing en veerkracht van de productiesystemen willen bereiken. Het CvdR herinnert eraan dat in Europa ingevoerde landbouwproducten aan dezelfde milieueisen moeten voldoen als in de EU geteelde producten.

8. Beleidsmaatregelen voor de transitie van de Europese voedselsystemen moeten er evenwel steeds op gericht zijn om de Europese voedselautonomie te versterken en iedereen toegang tot duurzaam, veilig en voedzaam voedsel tegen betaalbare prijzen te bieden.

9. Het is belangrijk dat het Europees beleid de landbouwers bij deze transitie voldoende ondersteunt.

10. Landbouwers moeten verzekerd zijn van een waardig inkomen en naar behoren worden beloond voor de ecosysteemdiensten die zij leveren. Plattelandsgebieden krijgen vaak te maken met bevolkingsafname, slechtere verbindingen en een gebrek aan passende infrastructuur. Gezien het belang van deze gebieden voor de voedselproductie moet het beroep van landbouwer aantrekkelijk blijven om te voorkomen dat jongere generaties het platteland verlaten op zoek naar betere kansen.

11. Het CvdR herinnert eraan dat regionale en lokale overheden een belangrijke rol spelen bij de begeleiding van de landbouwers in deze agro-ecologische transitie.

12. In het kader van de certificering moeten deze werkwijzen voor landbouwers een extra inkomen vormen. Ook moet er in het algemeen op worden toegezien dat het systeem samenhangend, transparant en veilig is zodat de koolstofcredits die in deze sector worden toegekend als betrouwbaar kunnen worden beschouwd.

Koolstoflandbouw — Beginselen en werkwijzen

13. Het CvdR steunt het voorstel in de mededeling van de Commissie over duurzame koolstofcycli om nieuwe vormen van steun voor koolstofvastlegging in de landsector te onderzoeken.

14. Niettemin is het van belang om deze manier van werken niet simpelweg te reduceren tot een bedrijfsmodel.

15. Koolstoflandbouw is in de eerste plaats een samenstel van agro-ecologische en op bodembehoud gerichte werkwijzen die tot doel hebben emissies te verminderen en te verwijderen, binnen een breder streven naar herstel van de biodiversiteit, bescherming van het water en de bodemkwaliteit, voedselzekerheid, aanpassing aan de klimaatverandering, behoud van de werkgelegenheid in de landbouw in plattelandsgebieden en verbetering van het inkomen van landbouwers.

16. Het CvdR stelt voor bij de definitie van koolstoflandbouw rekening te houden met de twee aspecten van koolstofneutraliteit, namelijk de vastlegging respectievelijk de vermindering van de emissies in absolute termen, zodat de landbouwers voor beide gecompenseerd kunnen worden.

17. Het CvdR merkt op dat een benadering van koolstofpraktijken die uitsluitend gebaseerd is op doeltreffendheid en koolstofintensiteit voorbijgaat aan de complexiteit van de productiewijzen in de landbouw en kan leiden tot intensivering daarvan met contraproductieve gevolgen voor het milieu in het algemeen.

18. Werkwijzen die tot doel hebben het koolstofgehalte van de bodem in stand te houden of te vergroten, leveren tal van nevenvoordelen op voor het milieu en landbouwers. Landbouwers die in hun bedrijf niet aan grondbewerking doen, wat helpt om koolstof in de bodem te houden, zullen echter op beperkte schaal wellicht pesticiden moeten blijven gebruiken, aangezien de bestrijding van plaagorganismen zonder grondbewerking een heel andere aanpak vereist.

19. Als koolstoflandbouw niet op permanente basis plaatsvindt, wordt het effect gemakkelijk ongedaan gemaakt. Het is met andere woorden geen middel om koolstof permanent uit de atmosfeer te halen.

20. Koolstoflandbouwpraktijken moeten met voorrang daar worden ingevoerd waar het grootste potentieel voor de opslag en vermindering van de CO₂-emissies ligt, namelijk in de bescherming en het herstel van veengebieden, de agrobosbouw en de instandhouding van blijvend grasland.

21. Het CvdR benadrukt het belang van werkwijzen die agrobosbouwsystemen versterken, zoals het herstel en duurzaam beheer van het netwerk van coulisselandschappen of bosbegrazingssystemen, die niet alleen koolstofopslagmogelijkheden bieden, maar tevens een bron van biodiversiteit zijn en extra inkomsten opleveren voor landbouwers, ook in ecosystemen met een groot potentieel voor koolstofvastlegging die risico lopen op erosie of achteruitgang.

22. Het CvdR betreft dat het areaal aan blijvend grasland nog steeds terugloopt doordat de GLB-randvoorwaarden (GLB — Gemeenschappelijk landbouwbeleid) het mogelijk maken in elke programmeringsperiode 5 % van dit areaal om te zetten, aangezien het referentiejaar steeds wordt geactualiseerd en de maatregel op al te geaggregeerde schaal wordt beheerd.

23. In zijn advies over agro-ecologie stelt het CvdR dat voorrang moet worden gegeven aan extensieve en semi-extensieve veehouderij, zoals gemengde veehouderij en nomadische veeteelt, die ertoe leiden dat minder gebruik wordt gemaakt van stikstofhoudende chemische productiemiddelen en bevorderlijk zijn voor de instandhouding van grasland, dat goed is voor het klimaat en ecosysteemdiensten levert.

24. Het CvdR benadrukt dat de koolstofvoorraad in akkerbouwgrond via agro-ecologische werkwijzen gehandhaafd en verhoogd moet worden, maar waarschuwt wel dat het lastig is om koolstof voor de langere termijn in akkerbouwgrond op te slaan.

Algemene beginselen voor een Europees certificaat voor koolstoflandbouw

25. Het CvdR neemt kennis van het voornemen van de Commissie om een koolstofcertificeringsregeling op te zetten met als doel koolstofvastlegging te verwaarden, ook in de landsector.

26. Wel betreft het dat de Europese Commissie in haar voorstel weinig details verschaft over bepaalde essentiële kwesties zoals de governance van certificeringsregelingen en ervoor heeft gekozen om deze kwesties via secundaire wetgeving aan te pakken.

27. Het CvdR roept de Commissie op rekening te houden met de bijzondere kenmerken van de land- en bosbouwsector en bij de toekomstige certificering een duidelijk onderscheid te maken tussen op natuurlijke processen gebaseerde en technologische werkwijzen.

28. Het CvdR merkt op dat er in diverse lidstaten koolstofkeurmerken en -certificaten bestaan, ook voor de landbouw, en roept de Commissie op daarmee rekening te houden wanneer ze een streng Europees kader opstelt. Er moet een duidelijke en transparante methode uitgewerkt worden om het systeem betrouwbaarder te maken en ervoor te zorgen dat de credits transparant zijn, zodat landbouwers zo goed mogelijk vergoed worden.

29. Koolstofverwijderingscertificaten van derde landen zijn niet op dezelfde eisen gebaseerd; de Europese Commissie zou daarom moeten verduidelijken hoe zij concurrentievervalsing denkt te voorkomen.

30. Om wereldwijd klimaatneutraal te worden, is actie op twee belangrijke gebieden vereist: vermindering van antropogene broeikasgasemissies, en uitbreiding van de koolstofputten door middel van bebossing, herbebossing, nomadische veeteelt, landbouwtechnieken ter verbetering van de bodem en andere technologische en industriële oplossingen.

31. In Europa blijft het verminderen van de broeikasgasemissies van het allergrootste belang.

32. Verwijdering is geen alternatief voor emissiereducties en mag alleen worden toegepast bij onvermijdelijke en restemissies, teneinde onder meer speculatie en ondergraving van de mitigatie-inspanningen te voorkomen.

33. Het idee dat individuele personen, economische actoren en de overheidssector via koolstofcompensatie klimaatneutraal kunnen worden door koolstofcredits aan te kopen, berust op onjuiste wetenschappelijke uitgangspunten, aangezien één bepaalde emissie-eenheid op dit moment niet gelijk kan worden gesteld aan één mogelijk omkeerbare verwijderingseenheid in de toekomst.

34. Het Europees certificeringskader zou het mogelijk moeten maken bij te dragen aan de Europese en de mondiale klimaatneutraliteit via de verkoop van koolstofcertificaten binnen de voedselvoorzieningsketens, waarmee bedrijven in de sector decarbonisatieprojecten kunnen financieren die beantwoorden aan de behoeften van de regio's.

35. Alle economische sectoren moeten een evenredige bijdrage leveren aan de strijd tegen de klimaatverandering. Het CvdR is dus gekant tegen een koolstofcertificering voor de landbouw om uitstoot buiten de landbouw- en agrovoedingssector te compenseren, behalve in de vervoerssector en bij de commercialisering van agrovoedingsproducten. De verschillende vormen van grondgebruik moeten echter als een geheel worden gezien, zodat de regelgeving niet in de hand werkt dat bepaalde stukken grond een andere bestemming krijgen.

36. Het CvdR betreft dat de Europese Commissie in haar voorstel geen regels vastlegt voor de manier waarop de marktdeelnemers deze koolstofverwijderingscertificaten kunnen gebruiken en aldus de deur openzet voor ongewenste compensaties.

37. De toekomstige certificering mag, overeenkomstig het beginsel "geen ernstige afbreuk doen", geen werkwijzen aanmoedigen die negatieve externe effecten hebben op de biodiversiteit en het milieu in het algemeen, zelfs als deze broeikasgasemissies helpen verminderen.

38. De certificering van koolstoflandbouw moet meerdere dimensies omvatten en een bijdrage leveren aan een structurele transitie van de voedselsystemen naar agro-ecologie, door eenvoudige indicatoren voor de biodiversiteit, de waterkwaliteit, de natuurlijke bodemvruchtbaarheid en het gebruik van inputs op te nemen of als basis te gebruiken. Deze indicatoren zullen volgens de afgesproken methode worden vastgelegd.

39. Het CvdR stelt voor om in het kader van de certificering niet alleen rekening te houden met de reducties van de landbouwemissies maar ook met de verwijderingen teneinde een totaalbeeld te verkrijgen van de gevolgen van een project voor het klimaat.

40. Daarom moet de vermindering van alle broeikasgasemissies op landbouwbedrijfsniveau onder het toepassingsgebied van de Europese certificering voor de landbouw vallen en moet er waarde aan worden verleend zodat de productiesystemen en activiteiten structureel veranderen.

41. Het CvdR betreurt in dit verband dat het voorstel van de Europese Commissie alleen gericht is op koolstofverwijdering en het niet mogelijk maakt de totale balans van de emissies van koolstof en andere broeikasgassen op te maken.

42. Niettemin pleit het CvdR ervoor de reducties en de verwijderingen apart te registreren, om zo de transparantie van projecten te vergroten en de evolutie van de koolstofput in kwestie en de uitstoot van de landbouw te volgen, zonder de twee doelstellingen samen te voegen.

43. Het CvdR beveelt aan de certificering zodanig op de landbouwpraktijken af te stemmen dat het risico op koolstoflekkage in de landbouw en daarbuiten beperkt blijft.

44. Het toekomstige certificeringskader moet waarborgen dat de criteria inzake permanentie worden gerespecteerd en er niet dubbel wordt geteld.

45. De Commissie zou billijke regels moeten vaststellen om te voorkomen dat er ongewenste effecten ontstaan doordat de meest deugdzame beheerders en de landbouwers die reeds maatregelen en werkwijzen hebben ontwikkeld die gunstig zijn voor het vastleggen van koolstof worden bestraft. Daarnaast moet worden voorkomen dat uiteindelijk landbouwers worden beloond die hebben gekozen voor werkwijzen die ten koste gaan van het koolstofgehalte in de bodem.

46. Bij de certificering van koolstoflandbouw zou er dus niet alleen rekening moeten worden gehouden met de koolstofverwijderingspercentages, maar ook met de verzadigingsniveaus en de instandhouding van de koolstofvoorraden.

47. Een van de grootste problemen in verband met de koolstofcertificering is de vraag in hoeverre koolstofopslag in bodem en biomassa permanent is.

48. Het CvdR stelt voor certificeringsregelingen te baseren op voor de lange termijn aangepaste contracten en verplichtingen inzake onomkeerbaarheid die na afloop van de contractperiode verder lopen, met name voor projecten op het gebied van agrobosbouw en veengebieden.

49. Het CvdR stelt in dit verband vast dat de Commissie ervoor kiest ervan uit te gaan dat de koolstof aan het einde van de monitoringperiode opnieuw vrijkomt. Het acht het van het grootste belang dat wordt nagegaan hoe de rentabiliteit van opslagpraktijken op lange termijn kan worden gewaarborgd, teneinde voortzetting van de opslag te stimuleren.

50. Het CvdR beveelt aan streng toe te zien op de contractvoorwaarden om ervoor te zorgen dat de lasten en het risico op omkeerbaarheid eerlijk worden verdeeld in het geval van problemen tijdens de uitvoering van het contract waar de beheerder geen invloed op heeft.

51. Daartoe zou risicobeheer in de certificering moeten worden opgenomen, zodat landbouwers en beheerders beschermd zijn tegen eventuele klimaatgebeurtenissen zoals bosbranden.

52. Het CvdR herinnert eraan dat er in de lidstaten en hun regio's uiteenlopende productiesystemen gangbaar zijn, en is van mening dat het certificeringskader voldoende flexibel zal moeten zijn om met die regionale kenmerken rekening te houden.

53. Het CvdR verzoekt de Commissie een effectbeoordeling uit te voeren met betrekking tot de gevolgen van een Europese certificering voor de grondprijzen en op sociaal-economisch niveau.

Toezicht, rapportage en verificatie

54. Het CvdR is van mening dat het zeer lastig is om de koolstofopslag in de bodem nauwkeurig te registreren.

55. Het stelt in dit verband een benadering voor op basis van erkende werkwijzen die erop zijn gericht het koolstofgehalte van de bodem te vergroten en te behouden, en die tegelijkertijd een bijdrage aan de biodiversiteit leveren. Dat levert meer op dan een louter op resultaten gerichte benadering.

56. Het CvdR verzoekt de Commissie daarnaast om methoden te blijven ontwikkelen voor de monitoring van in landbouw- en bosgrond opgeslagen koolstof en om de beoordeling van het potentieel voor koolstofopslag te verbeteren, en pas daarna het toekomstige certificeringskader in gebruik te nemen.

57. Bij de registratie moet rekening worden gehouden met het geheel aan emissies op landbouwbedrijfsniveau, dat wil zeggen zowel de directe als de indirecte emissies, teneinde het risico van koolstoflekkage te voorkomen en een structurele transitie van landbouwsystemen aan te moedigen.

58. Het CvdR stelt in dit verband voor dat het kader voor toezicht en verificatie niet alleen indicatoren voor koolstofregistratie omvat, maar ook relevante indicatoren voor de biodiversiteit en de autonomie van landbouwbedrijven. De uitstoot zou per hectare, en niet op basis van de geproduceerde hoeveelheid geregistreerd moeten worden, om de transitie naar een extensievere landbouw te bevorderen en optimalisering door intensivering te ontmoedigen.

59. Er zou een kader voor toezicht en evaluatie met betrekking tot de certificering kunnen worden ingevoerd dat niet alleen betrouwbaar, maar ook laagdrempelig is, zonder dat dit leidt tot buitensporige beheers- en controlekosten.

60. Op het niveau van de lidstaten zouden specifieke adviesdiensten met betrekking tot het kader voor controle en evaluatie van koolstoflandbouwprojecten moeten worden opgezet, die zijn toegesneden op de verschillende soorten bedrijven en productieomgevingen.

61. Er zouden herzieningsmechanismen moeten worden ingevoerd om het toezicht en de verificatie aan te passen aan de evolutie van de land- en bosbouwactiviteiten.

62. Het CvdR stelt voor een Europees register op te zetten om de traceerbaarheid van de bijdragen en de credits die afkomstig zijn van de koolstofcertificaten voor de landbouw te waarborgen door te putten uit de bestaande ervaring op nationaal of regionaal niveau.

Financiering van de koolstoflandbouw

63. Het CvdR herinnert eraan dat het gemeenschappelijk landbouwbeleid het voornaamste instrument is en blijft in het streven om de Europese landbouwproductie op een steeds veerkrachtigere en duurzamere leest te schoeien.

64. Het CvdR is van mening dat de invoering van certificaten voor de koolstoflandbouw, die ten dele door de particuliere sector wordt gefinancierd, niet bedoeld is om overheidsfinanciering te vervangen.

65. De totstandbrenging van vrijwillige koolstofmarkten kan op middellange en lange termijn gepaard gaan met een groot risico op financialisering van de landbouw en landroof. Daar moet de Commissie voortaan rekening mee houden.

66. Het CvdR merkt op dat de prijs van een ton koolstof op de vrijwillige markten op dit ogenblik te laag is om landbouwers bij een systeemtransitie te helpen, en met name de kleinste beheerders, die minder gevoelig zijn voor schaalvoordelen, juist kan ontmoedigen. Met de financiering moet dus minstens de invoering van nieuwe werkwijzen en de certificering gecompenseerd worden.

67. Het CvdR stelt in dat verband voor vrijwaringsclausules op te nemen, bijvoorbeeld in de vorm van een maximumprijs voor verwijderingscertificaten, teneinde bebossing van productieve landbouwgrond en landroof te voorkomen, alsmede in de vorm van een minimumprijs om ervoor te zorgen dat certificering voldoende aantrekkelijk is voor landbouwers en dat ze bedrijven die niet de nodige reductie-inspanningen willen leveren, voldoende afschrikt.

68. Het CvdR verzoekt de Commissie de voorkeur te geven aan een hybride benadering waarbij een deel wordt vooruitbetaald op basis van de maatregelen en werkwijzen van de landbouwer, en het restant wordt uitbetaald aan het eind van het project met een looptijd van vijf tot tien jaar, afhankelijk van de bereikte resultaten.

69. Het CvdR dringt erop aan overeenkomstig het beginsel van mitigatiehiërarchie criteria in te voeren om ervoor te zorgen dat alleen kopers en investeerders die hebben aangetoond de emissies bij de bron aanzienlijk te hebben gereduceerd, uit de certificering voortvloeiende koolstofcredits kunnen kopen en financieren teneinde de speculatie binnen de perken te houden.

70. Certificeringsregelingen waarbij particuliere investeerders betrokken zijn, dienen prioritair gericht te zijn op participatie van actoren in de voedselvoorzienings- en voedselwaardeketen teneinde de agrovoedingsindustrie door middel van samenwerkingsverbanden koolstofvrij te maken.

71. Het CvdR verlangt dat de financiering in verband met de koolstofcertificering een aanvulling vormt op de financiering in het kader van het GLB.

72. Indien er vrijwillige markten worden opgericht, moeten de kosten in verband met het systeem voor toezicht en evaluatie hoofdzakelijk worden gedragen door de koper van de credit.

73. Het CvdR betreft dat de Europese Commissie in haar voorstel niet aangeeft hoe de verschillende financieringsbronnen samen kunnen worden gebruikt (men denke met name aan complementariteit met het GLB) om landbouwers een voldoende aantrekkelijke vergoeding te bieden.

74. Het CvdR stelt voor het certificeringskader te gebruiken als taxonomie teneinde aanvullende openbare of particuliere financiering aan te trekken ten behoeve van multidimensionale transitieprojecten, met name projecten van lokale en regionale overheden, met ontegensprekelijk gunstige gevolgen voor de reductie van de broeikasgasemissies.

De rol van lokale en regionale overheden

75. Lokale en regionale overheden vervullen een rol van fundamenteel belang doordat ze landbouwers bij de ontwikkeling van koolstoflandbouw bijstaan, met name op het gebied van de technische opleiding van nieuwkomers, steun voor de vestiging van jonge landbouwers, advies aan landbouwers, regels inzake landbouwgrond en stadsplanning, de oprichting van demonstratieboerderijen, alsook instrumenten voor het toezicht op de uitvoering van de agro-ecologische transitie. Ook zijn ze cruciaal om onderzoek naar koolstofvastlegging te stimuleren dat rekening houdt met de specifieke omstandigheden van het gebied, zoals het klimaat en de bodemsoort.

76. Het CvdR betreft echter dat in het voorstel van de Europese Commissie wordt voorbijgegaan aan de gevolgen die deze nieuwe verordening zou kunnen hebben voor de ruimtelijke ordening en de regionale landbouw- en voedselstrategieën; het voorstel zou daarom vergezeld moeten gaan van een volledig subsidiariteitsbeoordelingschema.

77. Het CvdR merkt op dat de verandering, de omvorming en de ontwikkeling van werkwijzen niet op zichzelf staan en niet beperkt mogen blijven tot landbouwbedrijven.

78. Het CvdR verzoekt de Commissie in dit verband op een structurele manier rekening te houden met de territoriale dimensie van de transities, onder meer die naar koolstoflandbouw, en lokale en regionale overheden meer te betrekken bij de uitvoering van het landbouwbeleid, inclusief de toekomstige koolstofcertificering.

79. Het CvdR merkt op dat lokale en regionale overheden een tweeledige rol kunnen vervullen door op territoriale schaal koolstoflandbouwprojecten op te zetten en te groeperen en tegelijkertijd de samenwerking tussen de verschillende belanghebbenden te bevorderen.

80. Het CvdR verzoekt de Commissie lokale en regionale overheden te betrekken bij het beheer van de Europese koolstofcertificering, aangezien zij projecten kunnen ontwikkelen die zijn gebaseerd op samenwerking in de toeleveringsketen en zijn afgestemd op de territoriale behoeften en kenmerken en de regionale strategieën om de broeikasgasemissies in de landbouw te verminderen.

81. Het CvdR betreft dat de Europese Commissie in haar voorstel niet uitdrukkelijk verwijst naar de rol van de lokale en regionale overheden in de governance van het kader voor koolstofverwijderingscertificering, wat op middellange en lange termijn een bedreiging zou kunnen vormen voor bepaalde aspecten van het territoriale evenwicht (grondprijzen, landroof en autonomie en veerkracht van de lokale en regionale voedingssector).

82. Er zou kunnen worden onderzocht of regionale overheden op eigen verantwoordelijkheid territoriale certificeringsregelingen zouden kunnen opzetten door een bestuurskader in te voeren dat afgestemd is op de plaatselijke vereisten en door een aantal beschikbare credits vast te leggen op basis van een berekening van de landbouwuitstoot en het potentieel voor vermindering en opslag.

83. Het CvdR moedigt lokale en regionale overheden aan om peer learning inzake koolstoflandbouwpraktijken te bevorderen door middel van demonstratieboerderijen en adviesnetwerken op territoriaal niveau.

Brussel, 8 februari 2023.

De voorzitter
van het Europees Comité van de Regio's
Vasco ALVES CORDEIRO